

1510 Waterschap De Mooie Keene, 1886-1958

- INLEIDING
- INVENTARIS
- 1 Algemeen
- 2 Bestuur
- 3 Functionarissen en personeel
- 4 Archief
- 5 Financiën
- 5.1 Rekeningen en bijlagen Algemene Dienst
- 5.2. Rekeningen en bijlagen van het onderdeel 'Henriëttepolder
- 5.3 Andere stukken
- 5.4 Omslag
- 6 Eigendommen
- 7 Kunstwerken
- 7.1 Algemeen
- 7.2 Waterkeringen
- 7.3 Waterkeringen
- 7.3.1 Waterleidingen
- 7.3.2 Bemaling
- 7.4 Bruggen
- 7.5 Haven
- 8 Varia

INLEIDING

INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN HET WATERSCHAP DE MOOIE KEENE, 1886 - 1958

door G.W.G. van Bree

Uit: De oude archieven van het waterschap 'De Striene'.
(Geïntervieweerd en uitgegeven in opdracht van het Hoogheemraadschap de Brabantsche Bandijk, 1969)

HET WATERSCHAP 'DE STRIENE'

Algemene inleiding

Het gebied, dat in 1958 bij besluit van Provinciale Staten van Noord-Brabant werd begrepen in het nieuw opgerichte grote waterschap De Striene, omvat het gedeelte van de provincie gelegen tussen de rivier Mark en Dintel, Het Hollandsch Diep, de Krammer, het kanaal van Zevenbergen en de Roode Vaart, ter grootte van omtrent 11.000 hectaren. In dit gebied zijn de gemeenten Willemstad, Fijnaart, Standdaarbuiten (deze drie geheel), Klundert en Zevenbergen (deze twee gedeeltelijk) gelegen. Het constitutiebesluit bevat tevens de opheffing van de hierin gelegen waterschappen Ruigenhil, Oude Heijningen, Oude Fijnaart, Mooie Keene, Sabina Henricapolder, Beaumondspolder, Elisabethpolder, Jufvrouwenpolder,

Oude Appelaar, Groote Torenpolder, Nieuwland of Mancia Winterpolder, Prins Hendrik - of Mancia Zomerpolder, Oudland van Standdaarbuiten, de Noord-Toren, Oost- en West Meerenpolder en Niervaert. De archieven van deze waterschappen zijn overgegaan naar het bestuur van het nieuwe waterschap 'De Striene'.

Het gebied van De Striene is in het verleden op staatkundig gebied rijk gevarieerd geweest. Op het einde van de 18e eeuw was het verdeeld over zes jurisdicties te weten: Standdaarbuiten, Fijnaart en Heijningen (heerlijkheden onder de Markies van Bergen op Zoom), Willemstad (heerlijkheid en stad onder het huis van Oranje, oorspronkelijk echter toebehorend aan de markies van Bergen op Zoom), Klundert en Zevenbergen (heerlijkheden onder het huis van Oranje. Zevenbergen voorheen echter met eigen heren of heren uit grote Zuid Nederlandse geslachten). Standdaarbuiten, Fijnaart, Heijningen en Willemstad behoorden onder het hertogdom Brabant, Klundert en Zevenbergen behoorden tot het graafschap Holland

Wenden wij onze blik verder in de geschiedenis, dan wordt ook dit beeld weer gewijzigd. Rond 1250 zijn in dit gebied twee heren partij: de heer van Breda en de heer van Strijen. De laatste had ongeveer het gebied van de huidige gemeenten Klundert en Zevenbergen, Breda de rest. In 1290 valt de heerlijkheid Breda uit elkaar in een heerlijkheid Breda en een heerlijkheid Bergen op Zoom alsmede een groot gebied, dat gemeenschappelijk beheerd werd. Onder dit laatste gebied vallen de latere gemeenten Willemstad, Fijnaart en Standdaarbuiten. Van Strijen splitst zich onder een jongere tak uit de familie van Strijen de heerlijkheid Zevenbergen af, later eveneens Klundert of Niervaert. Zevenbergen groeide allengs los van haar band met Strijen en leidde sinds 1427 een geheel onafhankelijk bestaan. Niervaert (Klundert) werd in 1362 door de heer van Strijen te leen gegeven aan Jan van der Leck, zoon van de heer van Breda. Sindsdien volgt het de heren van Breda uit de geslachten Polanen en Nassau. Het gemeenschappelijk gebleven gebied uit het oude land van Breda werd in 1458 door de heren van Breda en Bergen op Zoom verdeeld.

De verdelingsregeling muntte niet uit door duidelijkheid al had de heer van Bergen wel de beste papieren. In 1510 besliste de Grote Raad van Mechelen in een geschil tussen Bergen en Breda en wees Standdaarbuiten, Bloemendael, Zomerland, de Meeren, Heijningen en Fijnaart toe aan de heer van Bergen en Bouwensland en de Nieuwe Amer aan beide heren gezamenlijk. De twee laatste gebieden liggen in de uiterste noordoosthoek van het oude gemeenschappelijke land, ter plaatse waar reeds in 1458 twijfel en geschil was ontstaan. In 1519 deed Jheronimus van der Noot, kanselier van Brabant, als arbiter uitspraak tussen beide heren, waarbij Bouwensland en de Nieuwe Amer voor tweederde en een gedeelte van Standdaarbuiten aan de graaf van Nassau als heer van Niervaert werd toegewezen. De grenzen zijn dan ongeveer tot rust gekomen. Bergen bezit nu de Gorzen, Standdaarbuiten, Fijnaart, Heijningen, Ruigenhil en de Meeren. Niervaert (Nassau) bezit het grootste gedeelte van Bouwensland en Nieuwe Amer benevens de gorzen welke steeds onder de heerlijkheid van Niervaert hadden behoord. Zevenbergen bezat de Zandberg en de Nieuwendijk. Zevenbergen werd later nog vergroot met de gorzen van de Meeren, die in 1527 door de heer van Bergen aan de heer van Zevenbergen werden afgestaan. Eén wijziging kwam later nog tot stand; de polder Ruigenhil met het gelijknamige dorp - nu bekend als Willemstad - werd in de 80-jarige oorlog gedeeltelijk door de prinsen van Oranje aan de markiezen van Bergen op Zoom ontfutseld. In 1648 kwam Zevenbergen uit het bezit van het hertogelijk huis Aremberg en Aarschot in handen van Amalia gravin van Solms, weduwe van stadhouder prins Frederik Hendrik. Via haar is het overgegaan in de domeinen van de prinsen van Oranje-Nassau. Op de grenzen van een en ander heeft dit laatste echter geen invloed gehad.

Het waterschap De Mooie Keene

Inleiding

De voorgeschiedenis van dit waterschap wordt beschreven bij het waterschap Oude Fijnaart. Bij besluit van 3 november 1885 (Prov. Blad 1886 nr. 11) stelden de Staten van Noord-Brabant een waterschap in onder de benaming 'De Mooie Keene' met als gebied de polders Oude Fijnaart, de Manciac-Winterpolder of Nieuwland van Standdaarbuiten en de tussen beide polders gelegen gorzen langs de voormalige rivier de Keene. Het nieuwe bestuur kreeg als opdracht het beheer en onderhoud van de dijkage van de Mooie Keene, de Keense watering, de bemaling en al wat tot die werken betrekking had.

De afkondiging van dit stuk maakte een einde aan de jarenlange ruzie tussen belanghebbenden in de bedijking, sluis en watermolen op de Mooie Keene over de vraag of men al dan niet een stoomgemaal zou bouwen. Het begon in 1879 met een verzoek van 17 ingelanden in de Oude Fijnaart aan hun polderbestuur om een onderzoek in te stellen naar de eventuele verbetering der waterlossing door middel van een stoomgemaal. In 1880 verzochten enige ingelanden de dijkgraaf een bijzondere ingelandenvergadering te beleggen om een besluit over deze kwestie te nemen. Op deze vergadering gaf een van de requestanten te kennen, dat zij een stoomgemaal wilden doen stichten in samenwerking met de ingelanden van Manciac Winterpolder. Vooralsnog werd deze suggestie door de ingelanden nog niet in een formeel besluit omgezet. Men besloot op voorstel van W.A. Laurensse een commissie van drie ingelanden te benoemen, die zou onderzoeken of de plaatsing van een stoomgemaal nodig of wenselijk was alsmede de financiële consequenties bezien. De commissie werkte snel en bracht reeds al enkele maanden later haar rapport uit, doch was in haar conclusies niet unaniem. Een minderheid huldigde de mening, dat de bouw van een nieuw stoomgemaal bij een grondige verbetering van waterlopen en enige voorzieningen aan de bestaande watermolen niet nodig was. Men besloot echter formeel tot de bouw van een nieuw stoomgemaal op de plaats van de Keenesluis. Een nieuwe commissie van drie personen zou het bestuur terzijde staan in alles wat met het stichten van het nieuwe werk verband hield. Op voorstel van een commissielid verenigden de ingelanden zich eveneens met de suggestie in verbinding te treden met de Oude Appelaar om de mogelijkheid en wenselijkheid van combinatie der waterafvoer in beide gebieden te bezien. Al was er een formeel besluit, het stoomgemaal was er nog lang niet; eerst moesten de andere partners in de dijkage van de (Mooie) Keene toestemmen in het nieuwe werk. De Manciac Winterpolder voelde niets voor een ponds-pondsgewijze betaling van de bouwkosten; zij was bereid een jaarlijkse vaste bijdrage van f 190,- en daarenboven f 200,- gedurende de eerste 20 jaren te voteren. Met dit voorstel ging de Oude Fijnaart echter niet akkoord. Als alternatief voor de zich reeds aftekenende moeilijkheden stelde een der leden van de bouwcommissie voor het reglement van de Oude Fijnaart in die zin te wijzigen, dat hieruit een afzonderlijk waterschap, belast met de uitvoer van water uit de Oude Fijnaart, Manciac Winterpolder en de hiertussen gelegen gorzen, zou worden afgesplitst. Dit voorstel werd echter verworpen. De ingelanden van de Oude Fijnaart besloten op 16 maart 1881 tot het aangaan van een geldlening ten bedrage van f 25.000,- op 30 jarige annuïteitsbasis en verwierpen de suggestie een klassificatie voor de omslagheffing in te voeren.

Enkele dagen later kreeg men weer spijt van zoveel voortvarendheid en trok alle genomen besluiten weer in. Men vreesde ook, dat Manciac Winterpolder zich aan bijdragen in de kosten zou onttrekken of desnoods bij civielrechtelijke procedure haar rechten staande zou houden. Na bijna twee jaar was eigenlijk nog niets bereikt. Spoedig daarop traden de beide polderbesturen toch weer met elkaar in verbinding, zonder overigens tot vaste resultaten te geraken. In dit stadium werden ook de eigenaren van de zgn. Keense gorzen benaderd of zij

bezwaren tegen de plannen koesterden. Deze verklaarden zich akkoord, doch op voorwaarden, dat zij vrijgesteld zouden worden van de kosten van de Keense watering en de dijkage. Alleen in de specifieke gemaalkosten wensten zij bij te dragen. Later kwamen vanuit de boezem van de ingelanden weer andere bezwaren naar voren; zoals waarom niet wachten op het geprojecteerde afwateringskanaal Mark-Hollands Diep, of waarom de stoommachine niet gebouwd in de oude watermolen. De zaak raakte zichtbaar in het slop. Interne ruzies bemoeilijkten nog een slagvaardig beleid. In november 1881 verklaarde de Mancía Winterpolder zich tegen de stichting van het stoomgemaal op de oude molenwerf. De zaak zat nu muurvast. Om tenminste enig uitzicht op verbetering te hebben, poogden enkele ingelanden een afzonderlijk waterschap opgericht te krijgen voor het beheer van het nieuw te bouwen stoomgemaal. Dit denkbeeld was al eerder geopperd door de heer W.A. Laurens. Op deze weg is men vervolgens, met veel strubbelingen en haarkloverijen, voortgegaan met het bekende resultaat.

Rond 1890 werd het stoomgemaal gebouwd, dit heeft tot aan de opheffing van het waterschap -hoewel verschillende malen verbouwd en gewijzigd - gefunctioneerd.

In 1933 werd het niet van een waterschapsbestel voorziene Henriëttepolder of Boerengors (bedijkt in 1649) in de Mooie Keene opgenomen. Het beheer van beide gebieden bleef echter afzonderlijk. Voor de administratiekosten betaalden de ingelanden van Henriëttepolder een jaarlijkse som van f 25,-, die werd gestord in de kas van de Mooie Keene.

De grenzen van het waterschap werden in 1946 nog enigszins gewijzigd voor de oprichting van het nieuwe waterschap 'Niervaert'.

Het bestuur van de Mooie Keene bestond in 1886 uit een dijkgraaf, twee gezworenen en een secretaris-penningmeester. Na de incorporatie van Henriëttepolder in 1933 werd het aantal gezworenen gebracht op drie. Bijzonderheden zijn hiervan niet te vermelden.

Tegen de door de provincie in 1953 voorgestelde concentratie van waterschappen om de ontwatering te verbeteren had de Mooie Keene bezwaren. Zij stelde voor om de Mooie Keene, de Oude Fijnaart en de Mancía Winterpolder op te heffen en deze gebieden samen met de Keenegorzen en Henriëttepolder tot een nieuw waterschap te verenigen. Ook hier was de wil van de provincie sterker dan de wens van de ingelanden, op 1 juli 1958 werd in het waterschap de Mooie Keene als zodanig opgeheven en ondergebracht in 'De Striene'.

Bij de watersnood van 1 februari 1953 werd in het waterschap een gebied van 190 hectaren langs de Keenehaven overstroomd met water dat over de veerdam ten zuiden van Klundert stortte. Door het dichtzetten van een duiker bij Noordhoek en ter plaatse verhogen van de dijk met zandzakken werd inlopen van de polder Nieuwland of Mancía Winterpolder voorkomen. Op 7 februari begon het gemaal weer te werken en sloeg het water uit op de Mark. Op 14 februari was het gebied weer droog.

Het archief

Het archief van dit waterschap is goed vrijwel volledig vanaf de oprichting van dit waterschap in 1886 bewaard gebleven. Het oudere gedeelte van de stukken over de Keense watering, de sluis, dijk en watermolen is beschreven onder de Oude Fijnaart, welk lichaam tot 1886 het beheer hierover voerde. Over bewaring en inventarisatie zijn geen bijzondere punten te vermelden. Het archief beslaat bijna 2 strekkende meters planklengte.

Toevoeging

Als gevolg van een gewijzigd inzicht met betrekking tot het beheer van archieven is door het Regionaal Archief West-Brabant aan het einde van de 20e eeuw besloten het 'systeem' van verzamelinventarissen (meerdere inventarissen van gelijksoortige archiefvormende instellingen in één deel) te verlaten en deze te vervangen door afzonderlijke inventarissen per archiefvormer. Bovenstaande inleiding is in detail op deze nieuwe situatie aangepast.

Zevenbergen, december 2002.
M.A.M. Voermans

INVENTARIS

1 Algemeen

1. Stukken betreffende het bijzonder reglement voor het waterschap, 1886-1958. 1 omslag
2. Verordening op het afkondigen van keuren of politieverordeningen, 1889. 1 omslag
3. Stukken betreffende de keuren of politieverordening op het gebruik van het kanaal, de buitenhaven en het gedeelte van de rivier de Keene genaamd de Boezem, 1893-1944. 1 omslag
4. Stukken betreffende de reorganisatie van de waterschappen in noord-west Noord-Brabant, de opheffing van het waterschap en de oprichting van het waterschap 'De Striene', 1953-1958. 1 omslag
- 5-21. Ingekomen circulaire en aanschrijvingen van het landelijk en provinciaal bestuur, 1886-1958. 17 omslagen
5. 1886-1929
6. 1931-1939
7. 1940
8. 1941
9. 1942
10. 1943-1945
11. 1946-1947
12. 1948-1949
13. 1950
14. 1051
15. 1952
16. 1953
17. 1954
18. 1955
19. 1956
20. 1947
21. 1958

2 Bestuur

22-24. Registers bevattende de notulen en minuten van uitgaande brieven van dijkgraaf en gezworenen en stemhebbende ingelanden, 1886-1958. 3 delen

22. 1886-1902.

23. 1902-1928.

N.B.: Na 10 februari 1926 zijn geen minuten van uitgaande brieven meer opgenomen.

24. 1928-1958.

N.B.: Voorin een rooster van aftreding van de leden van het dagelijks bestuur.

25. Reglement van orde voor de vergaderingen van stemgerechtigde ingelanden, 1904. 1 stuk

26-30. Lijsten van stemgerechtigde ingelanden, 1887-1957/58. 5 omslagen

26. 1887-1894

27. 1905/06-1920/21

28. 1925/26-1939/40

29. 1940/41-1949/50

30. 1950/51-1957/58

3 Functionarissen en personeel

31-33. Stukken betreffende de dijkgraaf en de gezworenen, 1887-1957. 3 omslagen

31. 1887-1930.

32. 1931-1940.

33. 1941-1957.

34. Rooster van aftreding van de leden van het dagelijks bestuur, 1933-1955. 1 deeltje

35. Stukken betreffende het personeel in dienst van het waterschap in het algemeen, 1941-1954. 1 omslag

36. Stukken betreffende de pensioenen van het personeel in het algemeen, 1925-1957. 1 omslag

37. Stukken betreffende de secretaris-penningmeester, 1887, 1926-1958. 1 omslag

38. Stukken betreffende de polderbode, 1886-1953. 1 omslag

39. Stukken betreffende de machinist-stoker van het gemaal, 1892-1958. 1 omslag

N.B.: Zie voor de stukken betreffende de woning van de machinist-stoker inventarisnummer 158.

40. Stukken betreffende de sluiswachters, 1927-1949. 1 omslag

4 Archief

41. Stukken betreffende het beheer en de bewaring van het archief, 1886-1953. 6 stukken

5 Financiën

5.1 Rekeningen en bijlagen Algemene Dienst

42-109. Rekeningen en bijlagen, 1890-1957/58. 68 omslagen

N.B.: Zie voor de rekeningen van het onderhoud der windwatermolen over de jaren 1886-1889, de watering en de dijkage over de jaren 1886-1889, inventarisnummers 160-163, 167-170, 177-180. De rekeningen en bijlagen van het beheer over de Henriëttepolder (1930/31-1957/58) zijn beschreven onder inv. nrs. 110-137.

De begrotingen, rekeningen en bijlagen zijn - na van vernietigbare stukken te zijn ontdaan - per dienstjaar in omslagen verzameld.

- 42. 1890
- 43. 1891
- 44. 1892
- 45. 1893
- 46. 1894
- 47. 1895
- 48. 1896
- 49. 1897
- 50. 1898
- 51. 1899
- 52. 1900
- 53. 1901
- 54. 1902
- 55. 1903
- 56. 1904/05
- 57. 1905/06
- 58. 1906/07
- 59. 1907/08
- 60. 1908/09
- 61. 1909/10
- 62. 1910/11
- 63. 1911/12
- 64. 1912/13
- 65. 1913/14
- 66. 1914/15
- 67. 1915/16
- 68. 1916/17
- 69. 1917/18
- 70. 1918/19
- 71. 1919/20
- 72. 1920/21
- 73. 1921/22
- 74. 1922/23
- 75. 1923/24
- 76. 1924/25

van Martinus Johannes Theunis Sneep

77. 1925/26
78. 1926/27
79. 1927/28
80. 1928/29
81. 1929/30
82. 1930/31
83. 1931/32
84. 1932/33
85. 1933/34
86. 1934/35
87. 1935/36
88. 1936/37
89. 1937/38
90. 1938/39
91. 1939/40
92. 1940/41
93. 1941/42
94. 1942/43
95. 1943/44
96. 1944/45
97. 1945/46
98. 1946/47
99. 1947/48
100. 1948/49
101. 1949/50
102. 1950/51
103. 1951/52
104. 1952/53
105. 1953/54
106. 1954/55
107. 1955/56
108. 1956/57
109. 1957/58

5.2. Rekeningen en bijlagen van het onderdeel 'Henriëttepolder'

110-137. Rekeningen en bijlagen, 1930/31-1957/58. 28 omslagen

N.B.: Volgens artikel 8 van het bijzonder reglement voor het waterschap, vastgesteld bij besluit der Staten van Noord-Brabant d.d. 13 juli 1933 (provinciaal blad no. 110), werd voor de Henriëttepolder een afzonderlijke omslag geheven. Voor de administratiekosten moest door de ingelanden jaarlijks f 25,- in de polderkas van het waterschap De Mooie Keene worden gestort. Het restant van de opbrengst van de omslag werd gebruikt voor het maken en onderhouden van afwateringswerken in en werken tot watervoorziening van de Henriëttepolder. De begrotingen, rekeningen en van vernietigbare stukken ontdane bijlagen zijn per dienstjaar tot omslagen verenigd.

van Martinus Johannes Theunis Sneep.

- 110. 1930/31
- 111. 1931/32
- 114. 1934/35
- 115. 1935/36
- 116. 1936/37
- 117. 1937/38
- 118. 1938/39
- 119. 1939/40
- 120. 1940/41
- 121. 1941/42
- 122. 1942/43
- 123. 1943/44
- 124. 1944/45
- 125. 1945/46
- 126. 1946/47
- 127. 1947/48
- 128. 1948/49
- 129. 1949/50
- 130. 1950/51
- 131. 1951/52
- 132. 1952/53
- 133. 1953/54
- 134. 1954/55
- 135. 1955/56
- 136. 1956/57
- 137. 1957/58

5.3 Andere stukken

- 138. Stukken betreffende de door het waterschap gesloten vaste en kasgeldleningen, 1892-1957. 1 omslag
- 139. Stukken betreffende het beheer van de geldmiddelen, 1934-1950. 1 omslag
- 140. Stukken betreffende de statistiek der financiën, 1939-1955. 1 omslag

5.4 Omslag

- 141-143. Leggers van de belastbare percelen, aangelegd ca. 1886. 3 delen in plano
  - 141. art. 1-315.
  - 142. art. 316-648.
  - 143. Alfabetische naamklapper.
- 144-148. Leggers van de belastbare percelen, aangelegd ca. 1935. 5 delen in plano
  - 144. art. 1-361.
  - 145. art. 362-771.
  - 146. art. 772-169.

147. art. 1170-1248.

148. Alfabetische naamklapper.

149-152. Kohieren van geheven omslagen, 1887-1957/58. 4 omslagen

149. 1887-1929/30

150. 1930/31-1939/40

151. 1940/41-1949/50

152. 1950/51-1957/58

153-154. Kohieren van omslag voor de Henriëttepolder, 1930/31-1957/58. 2 omslagen

153. 1930/31-1944/45.

154. 1945/46-1957/58.

155. Stukken betreffende de heffing en invordering van de omslagen, 1947-1953. 1 omslag

6 Eigendommen

156. Stukken betreffende de verzekering van de eigendommen, 1902-1942. 1 omslag

157. Stukken betreffende de verkoop van roerende eigendommen, 1926-1944. 1 omslag

N.B.: Zie ook archief van het waterschap de Oude Fijnaart, inv. nr. 298.

158. Stukken betreffende de woning van de machinist van het gemaal, 1954-1956. 1 omslag

7 Kunstwerken

7.1 Algemeen

159. Verslagen betreffende de toestand van het waterschap in het algemeen en de uitvoering der kunstwerken, 1931-1956. 1 omslag

160-163. Rekeningen, begrotingen en bijlagen van het beheer en het onderhoud van de dijkage van de Mooie Keene, per dienstjaar in bundels verzameld, 1886-1889. 3 omslagen en 1 stuk

van W.A. Laureense.

160. 1886.

N.B.: Rekening

van Dirk van Dis.

161. 1887.

162. 1888.

163. 1889.

164. Stukken betreffende de afwikkeling der oorlogsschaden, 1945-1957. 1 omslag

165. Stukken betreffende de afwikkeling van de watersnoodschade, 1953-1957. 1 omslag

N.B.: Zie ook archief van de Commissie Noodregeling Waterschappen Fijnaart en Willemstad.

7.2 Waterkeringen

166. Stukken betreffende de aan derden verleende vergunningen tot het uitvoeren van werken in of bij de waterkeringen, 1954-1956. 1 omslag

7.3 Waterkeringen

7.3.1 Waterleidingen

167-170. Rekeningen, begrotingen en bijlagen van het beheer en onderhoud van de Keense Watering, 1886-1889. 4 omslagen

van W.A. Laureense.

167. 1886.

van Dirk van Dis.

168. 1887.

169. 1888.

170. 1889.

171-173. Leggers van de waterleidingen, 1888, 1935, 1941. 3 omslagen

171. 1888.

172. 1935 (concept)

173. 1941.

174. Stukken betreffende de legger der waterleidingen, 1888-1893, 1934-1942. 1 omslag

175. Stukken betreffende het onderhoud en de verbetering der waterleidingen en afwatering alsmede de bevaarbaarmaking en de scheepvaart op de rivier de Keene, 1893-1954 en z.d. 1 omslag

176. Stukken betreffende de aan derden verleende en geweigerde vergunningen tot het uitvoeren van werken in of nabij de waterleidingen, 1893-1955. 1 omslag

7.3.2 Bemaling

177-180. Rekeningen, begrotingen en bijlagen van het onderhoud der windwatermolen op de rivier de Keene, per dienstjaar verzameld, 1886-1889. 4 omslagen

van W.A Laureense.

177. 1886.

van Dirk van Dis.

178. 1887.

179. 1888.

180. 1889.

181. Stukken betreffende de verkoop van de windwatermolen, 1893. 3 stukken

182. Stukken betreffende de stichting en de bouw van het stoomgemaal, 1890-1892. 1 omslag

183. Stukken betreffende de aan het gemaal uitgevoerde reparaties en het aanbrengen van een nieuwe stoomketel, 1909-1910. 1 omslag

184. Stukken betreffende verrichte onderhouds- en verbeteringswerken aan het gemaal, 1919-1958. 1 omslag

7.4 Bruggen

185. Stukken betreffende de verbetering van de brug over de rivier nabij de uitwateringssluis, 1887-1892. 1 omslag

7.5 Haven

186. Stukken betreffende de verleende excessies tot het heffen van rechten in de haven van het waterschap, 1893-1954. 1 omslag

187. Staten houdende opgave van de ontvangen havengelden in de haven van het waterschap, 1932-1944. 11 stukken

8 Varia

188. Kaarten van de polder de Mooie Keene, z.d. ca. 1950. 2 kaarten in omslag